Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnan kuuleminen 11.10.2024
Maa- ja metsätalousministeriö, Luonnonvaraosasto, metsä- ja biotalousyksikkö

Metsäneuvos Erno Järvinen

Asia: HE 109/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025 - Teema: Metsätalous

Metsätalouden määrärahat momenteittain:

30.40.44. Tuki puuntuotannon kestävyyden turvaamiseen (arviomääräraha)

Määrärahaa saa käyttää kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain (34/2015, jäljempänä *kemera*) ja metsätalouden määräaikaisen kannustejärjestelmälain (71/2023, jäljempänä *kannustejärjestelmälaki*) nojalla myönnettävien tukien maksamiseen. Määrärahaa esitetään ensi vuodelle 35,777 miljoonaa euroa. Tämä on 2,6 miljoonaa euroa vähemmän kuin tänä vuonna.

Talousarvioesityksen yhteydessä on annettu hallituksen esitys kannustejärjestelmälain sopeuttamiseksi väheneviin määrärahoihin. Esityksen mukaan kannustejärjestelmään ei enää jatkossa kuuluisi uuden metsätien tekemisen tuki sekä mahdollisuus tehdä uutta tietä yksityistien perusparannushankkeen yhteydessä.

Vuoden 2024 määrärahat ennustetaan käytettäväksi kokonaan, eikä varat todennäköisesti tule riittämään kaikkiin maksatuksiin. Ensi vuodelle siirtyvien maksatusten määrä riippuu siitä kuinka paljon Kemera –rahoitusta saaneita taimikon varhaishoidon ja nuoren metsän hoidon hankkeita toteutetaan. Ensi vuodelle siirtyvien maksatusten määrä on arvioilta 5-10 miljoonaa euroa. Mikäli tältä vuodelta siirtyy ensi vuodelle paljon maksatuksia tämä heikentää ensivuoden rahoituksen riittävyyttä.

Momenttiin sisältyy myöntövaltuus. Myöntövaltuutta esitetään ensi vuodelle 15 miljoonaa euroa. Myöntövaltuuden käyttöä edellyttäviä työlajeja ovat terveyslannoitus, suometsän hoitosuunnitelma, suometsän vesiensuojelutoimenpiteiden ja piennarteiden tekeminen sekä yksityisteiden perusparannus. Taimikon ja nuoren metsän hoito ei edellytä myöntövaltuutta.

30.40.45. Metsäluonnon hoidon edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Määrärahaa saa käyttää kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain (34/2015) ja metsätalouden määräaikaisen kannustejärjestelmälain (71/2023) nojalla tuen maksamiseen metsien biologisen monimuotoisuuden turvaamiseksi. Momentille esitetään ensi vuodelle 11,027 miljoonaa euroa. Tämä on yhtä paljon kuin tänä vuonna. Määrärahalla rahoitetaan ympäristötukisopimuksia, metsäluonnon hoitoa ja kulotusta. Määrärahalla toteutetaan Metso ja Helmi –ohjelmia.

Ennusteen mukaan vuoden 2024 määrärahoja jää käyttämättä 6-6,5 miljoonaa euroa. Määrärahojen käyttöä on vaikeuttanut uuden kannustejärjestelmän toimeenpanoon tarvittavan tietojärjestelmän keskeneräisyys. Koska tältä vuodelta käyttämättä jääneet määrärahat ovat käytettävissä kahtena seuraavana vuotena, on ensi vuonna runsaasti käytettävissä määrärahoja metsäluonnon hoidon edistämiseen.

EU:n ennallistamisasetus tuli voimaan 18.8.2024. Suomella on nyt kaksi vuotta aikaa laatia kansallinen ennallistamissuunnitelma. Ennallistamisen toimeenpanoon ei tämänhetkisen tiedon mukaan ole tulossa erillistä EU-rahoitusta. Ennallistamisasetuksen toimeenpano edellyttänee olemassa olevien politiikkainstrumenttien (esim. METSO, Helmi, NOUSU, Sotka) rahoituksen kasvattamista tulevina vuosina. Tarpeet täsmentyvät ennallistamissuunnitelman valmistelun myötä.

30.40.46. Valtionavustus Suomen metsäkeskukselle (siirtomääräraha 2 v)

Suomen metsäkeskukselle esitetään 41,157 miljoonan euron rahoitusta. Vuoteen 2024 verrattuna määräraha vähenisi 1,868 miljoonaa euroa.

Suomen metsäkeskuksen tehtävänä on metsiin perustuvien elinkeinojen edistäminen, metsiä koskevan lainsäädännön toimeenpano ja metsätietoihin liittyvien tehtävien hoitaminen.

30.40.47. Tuki joutoalueiden metsitykseen (siirtomääräraha 3 v)

Määrärahaa saa käyttää metsityksen määräaikaisesta tukemisesta annetun lain (1114/2020) nojalla myönnettävien tukien maksamiseen. Joutoalueiden metsitystukijärjestelmä on päättynyt vuoden 2023 lopussa. Metsitettäväksi hyväksyttiin joutoalueita yhteensä noin 6 400 hehtaaria. Momentille esitetään 2,5 miljoonan euron määrärahaa aikaisemmin tehtyjen tukipäätösten mukaisten metsityskorvausten ja hoitopalkkioiden maksatuksiin.

30.40.53. Eräät luonnonvaratalouden valtionavustukset (siirtomääräraha 2 v)

Määrärahaa saa käyttää metsäpuiden siemenviljelysten perustamista ja metsäpuiden siementuotannon kehittämistä varten myönnettävien valtionavustusten maksamiseen sekä valtionavustusten maksamiseen luonnonvara-alan yleishyödyllisille yhteisöille. Momentille esitetään 1,332 miljoonaa euroa, mikä on saman suuruinen kuin vuoden 2024 rahoitus.

30.64.50. Metsähallitus

Metsähallituksen yleistehtävänä on käyttää, hoitaa ja suojella hallinnassaan olevaa valtion maa- ja vesiomaisuutta kestävästi ja toimia tuloksellisesti. Metsähallituksen liiketoiminnan toimialana on sen hallintaan osoitetun valtion maa- ja vesiomaisuuden taloudellinen hyödyntäminen sekä maa- ja vesiomaisuuden hallintaan liittyvää liiketoimintaa harjoittavien tytär- ja osakkuusyhtiöiden osakkeiden hallinnointi.

Maa- ja metsätalousministeriö on alustavasti asettanut Metsähallituksen liiketoiminnan vuoden 2025 tulostavoitteeksi (tilikauden tulos) 135,3 miljoonaa euroa. Tavoite vastaa 5,4 prosentin tuottoa Metsähallituksen liiketoimintaan sijoitetulle pääomalle. Tulostavoitteen kasvattaminen ei edellytä Metsähallituksen luonnonvarasuunnitelmissa asetettujen hakkuutavoitteiden nostamista. Valtioneuvosto päättää tuloutuksen määrästä vuoden 2025 tilinpäätöksen vahvistamisen yhteydessä. Metsähallituksen tuloutus menee momentille 13.05.01.

Metsähallituksen liiketoiminnan metsämaan pinta-ala oli vuoden 2023 lopussa 3 483 000 hehtaaria, mistä metsähallituslain mukaisten yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden takia käyttörajoituksen piirissä oleva pinta-ala oli 617 000 hehtaaria. Yhteiskunnallisten velvoitteiden huomioonottamisesta aiheutuva kokonaispanostuksen taso oli vuoden 2023 lopussa 110,3 miljoonaa euroa.

Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien hoitamiseen esitetään maa- ja metsätalousministeriön pääluokan momentille 30.64.50 7,090 miljoonaa euroa. Määräraha on 154 000 euroa vähemmän kuin vuonna 2024. Määrärahojen lisäksi Metsähallitus saa käyttää ne Metsähallitukselle kertyvät julkisten hallintotehtävien tulot, jotka kuuluvat maa- ja metsätalousministeriön toimialaan. Kertyvien tulojen määräksi arvioidaan 6 900 000 euroa, joista metsästyksen ja kalastuksen tuloja 6 400 000 euroa ja metsäpuiden siemenen myyntituloja 500 000 euroa

Lisäksi julkisten hallintotehtävien hoitamiseen esitetään rahoitusta ympäristöministeriön pääluokan momentille 35.10.52 niihin tehtäviin, joita ympäristöministeriö ohjaa.

Tutkimus ja kehittämistoiminta

Metsäalan kehittämishankkeiden rahoitukseen on käytettävissä osa momentin 30.40.22 Luonnonvara- ja biotalouden edistämisen määrärahasta. Määrärahasta arvioidaan käytettäväksi metsäbiotalouden tiedepaneelin rahoitukseen 400 000 euroa ja kansallisen metsästrategian toimeenpanoon ja muihin kehittämishankkeisiin 1,491 miljoonaa euroa.

Lisäksi metsätaloutta edistävään tutkimukseen ja kehittämiseen suuntautuu osa momenttien 30.01.05 Luonnonvarakeskuksen toimintamenot ja 30.01.22 Tutkimus ja kehittäminen määrärahoista.

Parhaillaan kartoitetaan ennallistamissuunnitelman edellyttämiä tieto- ja selvitystarpeita. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan osalta on arvioitu, että ennallistamissuunnitelman laadintaan liittyvien selvitysten ja vaikutusarvioiden rahoitustarve on vähintään 1 600 000 euroa. Vuoden 2025 aikana tarvittaviin selvityksiin ja vaikutusarviointeihin ei tällä hetkellä ole varattuna korvamerkittyä määrärahaa. Selvityksiä varten on suunniteltu haettavan yhdessä ympäristöministeriön kanssa rahoitusta valtioneuvoston kanslian hallitusohjelman toimeenpanomäärärahoista.